

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.пс.н. Ваня Матанова,

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор“

в област на висше образование . 3.Социални, стопански и правни науки

професионално направление, .3.2.- Психология

докторска програма –*Клинична психология*

Веселин Янков Веселинов

**Тема: Психоза в детско-юношеска възраст. Програма за
диагностика, прогностика и интегрирано обучение**

Представеният дисертационен труд е върху много трудна и дискуссионна тема, но и много важна за терапевтичната практика. Изборът на темата предизвиква професионално задоволство и одобрение.

Дисертацията на тема „Психоза в детско-юношеска възраст. Програма за диагностика, прогностика и интегрирано обучение” е представена на 153 страници, онагледени с 9 фигури и 7 таблици. Библиографската справка включва 88 заглавия на български, руски, английски и немски език. По темата на дисертацията са направени 3 публикации в научни издания.

Докторантът Веселин Веселинов проследява основополагащи нозографични рамки-медицинска, психоаналитична и феноменологична и на тази основа представя случаи от практиката си. Терапевтичната работа на случаи с психоза му дава основание да предложи програма, която да осигури подкрепа от мутидисциплинарен екип.

Дисертационният труд съдържа важни проблеми на детската психопатология, касаещи качеството на диагностичните процедури, прогнозата на нарушенията и болестите, възможностите за включващото обучение на деца, страдащи от психоза в масово училище. Успешната им интеграция и адаптация до голяма степен е свързан с подготовката и компетентностите на специалистите. Добрите практики подкрепят идеята, че тези деца се нуждаят от специализираната помощ на клинични психолози и психотерапевти. От друга

страна това е тема, която отново поставя въпроса за приемането на другостта и различието.

Първата глава представлява подробен литературен обзор, който показва отличната професионална осведоменост на Веселин Веселинов относно разглеждания проблем. Проследени и анализирани са основополагащи теории за детската психоза с много добро разбиране на понятийния апарат и достатъчна доза критичност. Акцентът е върху взаимосвързката на психодинамичните теории, психиатрията и феноменологията. Такъв поглед към специализираната литература изисква богата обща култура, аналитичен ум и възможности на синтез между различни гледни точки. Това се отнася както до понятийния апарат, така и до етиологията, клиничната картина и прогнозата на детската психоза.

Както правилно отбелязва докторантът психоанализата дефинира психозата в нейната социална обусловеност, феноменологията – в екзистенциалната, а психиатрия – в огнищната. На основата на разбиранията в тези области Веселинов се опира най-вече на психоаналитична система от възгледи, без да пренебрегва и обезценява останалите две. Проучената литература му дава възможност за синхронизиране на различията, което да послужи за изграждане на устойчив понятиен конгломерат, който да определи спецификата на диагностичния, прогностичен и консултативен процес при психоза в детска възраст. Психопатологията на детството в никакъв случай не е еднозначна, тя е резултат от въздействието на множество био-психо-социални феномени и разкрива изключително разнообразна картина на болестта. Счита се, че биологичната предиспозиция е важен фактор, който клиницистът следва да има предвид.

Втората глава е посветена на организацията на емпиричното проучване. Формулирани са целта, задачите и хипотезите на изследването. Основна цел е да се създаде рамка за водене на случай на психоза в детска и юношеска възраст, която да послужи в практиката на психолози, специални психолози, логопеди и т.н.

Третата глава съдържа систематично описание на случаи на психоза в детска възраст, които са проследени лонгитюдно. Освен наблюдаваните дефицити и трудности, изследвани са силните страни на изследваните ученици, специфичните способности за поддържане на връзката им с училището,

автономността в средата, както и развитието на болестния процес. Не са спестени практическите трудности във всеки един от тях, като са предложени идеи за преодоляване на тези трудности с помощта на мултидисциплинарния екип в училище-интерпретация на симптома, „закрепване на смисъла”, конституиране на поведението по образец и т.н.

Избран е качествен описателен метод на изследване – case study, като метод за дълбинно проучване. Разгледаните са четири случая. Методът е съответен на темата и на контингента деца, тъй като предлага възможности за разсъждения, инициатива, самостоятелност, творчество и др., най-вече по отношение на проверка на хипотези и осмисляне на нови теории с практическа и прагматична стойност.

Проблемите се разглеждат в контекста на настоящата ситуация и взаимодействието със средата, като се търсят причините за психозата, терапевтичната работа по случая и постигнатите резултати. При описанието на случаите докторантът се опира на т.н. здрав еklektизъм, без това да нарушава или променя теоретичните постулати. Това му дава основание да изведе понятиен конгломерат, служещ за мултифакторен ориентир на работещите в областта на психичното здраве при детска психоза, който да залегне в програма за диагностика, прогностика и интегрирано обучение на тези деца в масовото училище. Представените случаи доказват хипотезата за позитивно повлияване на психотичното състояние чрез хуманистични и подкрепящи стратегии в училищната среда.

Дисертационният труд на Веселин Веселинов е удачно съчетание на три парадигми. Докторантът търси повече сходствата, отколкото различията между тях. Веселинов обръща внимание и върху философската част на проблема, като едновременно с това предлага практически насоки за работа с децата и юношите с психоза в училищна среда.

Предложената програма е иновативна, навременна и основана на клиничния опит на докторанта.

Автолефератът отразява формално и съдържателно дисертационния труд.

Представената от Веселин Веселинов дисертация ми дава основание да смятам, че докторантът притежава отлична теоретична подготовка, съчетана

с много добри практически умения, които го правят уважаван и ценен изследовател и практик.

Имайки предвид актуалността на разглеждания проблем, както и уменията на докторантът да осъществява критичен анализ на специализирана литература и да анализира емпирични данни, **предлагам на Уважаемото Научно жури да присъди на Веселин Веселинов образователната и научна степен ДОКТОР по Клинична психология.**

29. 03. 2022 г.

Рецензент:

(проф. д. пс. н. Ваня Матанова)